

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства
та природокористування
Кафедра філософії та культурології

06-07-239М

Методичні вказівки
до практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни
«Історія релігії»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова
культура» спеціальності 034 «Культурологія»
денної та заочної форм навчання

Рекомендовано науково-
методичною радою
з якості ННІЕМ
Протокол № 7
від 28 грудня 2023 р.

Рівне – 2023

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Історія релігії» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою «Креативна та цифрова культура» спеціальності 034 «Культурологія» денної та заочної форм навчання. [Електронне видання] / Шадюк Т. А. – Рівне : НУВГП, 2023. – 26 с.

Укладач: Шадюк Т. А., к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології.

Відповідальний за випуск: Шадюк Т. А., к.філос.н., доцент, завідувач кафедри філософії та культурології.

Керівник групи забезпечення спеціальності: Коберська Т. А., к.філос.н., доцент кафедри філософії та культурології.

Зміст

Вступ.....	3
1. Загальні положення. Методичні поради по підготовці до практичних занять.....	4
2. Методи оцінювання знань.....	4
3. Завдання для самостійної роботи	5
4. Методичне забезпечення. Література	25
5. Інформаційні джерела	26

© Т. А. Шадюк, 2023

© НУВГП, 2023

Вступ

Дисципліна «Історія релігії» є ОК вільного вибору для підготовки студентів спеціальності 034 «Культурологія» ННІ ЕМ.

Метою навчальної дисципліни є формування системи знань про сутність і зміст релігії як соціально-історичного та духовного феномена людства. Оволодіння науковими знаннями про релігію – необхідна умова освіченості та зростання рівня культури фахівця культуролога, котрий повинен мати уявлення не тільки про національні, а й про загальнолюдські духовні цінності та світові культурні надбання.

Основними завданнями навчального курсу є ознайомлення з усіма релігіями світу, починаючи від первісних примітивних вірувань й завершуючи національними та світовими релігіями у суспільно-історичному контексті.

Застосування методології історичної, філософської та релігієзнавчої наук дозволяє здійснити академічний виклад дисципліни з урахуванням як конкретно-історичних форм розвитку різних релігій минулого і сучасності, так і їх духовно-світоглядного, морально-ціннісного та естетичного змісту.

Студент повинен знати:

- термінологію, навчальні та наукові функції дисципліни;
- методологію історії релігії як науки;
- принципи суспільно-історичного буття та пізнання релігійного феномена;
- історичну типологію релігії та класифікацію релігійних систем;
- доктринальні особливості змісту віровчення та культу релігій світу.

Студент повинен уміти:

- аналізувати релігійні доктринальні особливості в контексті історії світової культури;
- визначати загальне та особливе у розвитку конкретних релігій;
- бачити зв'язки морально-етичних доктрин релігій світу із загальнолюдськими моральними уявленнями;
- розуміти вплив релігій світу на формування цивілізаційних ідеалів людства;
- орієнтуватися у розмаїтті релігійної палітри сучасного світу;

- визначати смисл конкретних явищ релігійного життя у його взаємозв'язку з актуальними моральними та соціальними проблемами сучасності;
- формувати стратегії розв'язання конфліктів і пошуку діалогу між представниками різних конфесій задля досягнення громадянської злагоди в суспільстві;
- обґрунтовувати власну світоглядну позицію щодо значення релігії у суспільному та особистісному житті;
- аналізувати та прогнозувати тенденції та перспективи розвитку релігії в добу сьогодення.

Загальні положення

Оскільки «Історія релігії» покликана формувати у студента навички до засвоєння актуальних знань та умінь практичної орієнтації у соціокультурній дійсності, враховуючи стан розвитку сучасної науки та існуючі релігійно-конфесійні проблеми у суспільстві, освоєння змісту цієї дисципліни потребує цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, аналітичної роботи у мережі Інтернет, активної роботи на лекціях, практичних заняттях, самостійної роботи та виконання творчих завдань.

Методичні поради по підготовці до практичних занять:

Практичні заняття є важливою формою самостійної роботи студентів по оволодінню змістом дисципліни «Історія релігії».

Вивчивши матеріал прослуханої лекції, студент готується до практичного заняття відповідно до програми обговорення теми. При підготовці студент повинен користуватися як базовою, так і допоміжною літературою, а також опрацьовувати матеріали з інтернет-джерел.

Поглибленому вивченню окремих питань сприяють практичні завдання, що мають різний рівень складності, є сучасними та актуальними, готуючи які студенти мають можливість виявити аналітичні та розвинути творчі здібності, а також набути нових компетентностей.

Методи оцінювання знань

Для визначення рівня засвоєння студентами навчального матеріалу використовуються такі методи оцінювання знань:

- оцінка за роботу на практичному занятті;
- тестування після вивчення кожного змістовного модуля;
- оцінка за опрацювання першоджерел;
- оцінка за самостійну роботу;
- підсумковий екзамен.

Для діагностики знань використовується кредитно-модульна система зі 100-бальною шкалою оцінювання.

Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточне опитування, самостійна робота та модульні контролю																		Підсумковий контроль*	Сума
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	МК1	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13	Т14	Т15	Т16	МК2	40	100
3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	2,0	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	7,5	2,0		

*Підсумковий контроль у тестовій формі складається у ННЦНО через навчальну платформу moodle за умови скасування модульних контролів МК1 і МК2.

Завдання для самостійної роботи

Змістовий модуль 1

Тема 1. Поняття та предмет історії релігії (8 год.)

Основні поняття та категорії: історія релігії, історіософія релігії, академічне релігієзнавство, об'єктивність, позаконфесійність, плюралізм, історизм, актуалізм, етнізм, дуальність, трансцендентність, містичність.

План

1. Історія релігії як галузь релігієзнавчого знання.
2. Принцип історизму у вивченні релігії.
3. Проблемне поле історії релігії.

4. Періодизація історії релігії і її типологія.

Контрольні запитання:

1. Що є об'єктом і предметом вивчення "Історії релігії"?
2. Визначте мету і завдання курсу.
3. Як відбувалось становлення історії релігії як наукової дисципліни? З іменами котрих науковців воно пов'язане?
4. Охарактеризуйте понятійно-категоріальне коло дисципліни.
5. У чому відмінність історії та історіософії релігії?
6. Розкрийте змістову функціональність принципів дослідження релігії як історичного явища.
7. Яким є проблемне поле історії релігії?
8. У чому складність рішення проблеми періодизації історії релігії?

Творче завдання:

1. Прореферуйте розділи X-XI із праці М. Еліаде «Трактат з історії релігій». Підготуйте повідомлення на тему «Релігійний простір і релігійний час».

Тема 2. Феномен релігії: суспільно-історичний вимір (8 год.)

Основні поняття і категорії: релігія, теологія, богослов'я, догматика, апологетика, Бог, релігійна свідомість, релігійна діяльність, релігійні відносини, релігійні організації та інститути, релігійна уява, релігійна віра, релігійні почуття, релігійні погляди, церква, секта, деномінація, догма, культ, обряд, молитва.

План

1. Визначення феномена релігії: історична ретроспектива.

2. Основні підходи щодо осмислення сутності феномена релігії: богословсько-теологічний, філософський, науковий.
3. Роль особи і особистості в релігійному житті.
4. Структура та функції релігії.

Контрольні запитання:

1. З'ясуйте походження терміна «релігія» та історію визначення сутності релігії.
2. Виокремте спектр закономірностей еволюції релігії.
3. Охарактеризуйте богословсько-теологічний концептуальний підхід до визначення сутності феномена релігії.
4. У чому полягає специфіка філософського аналізу релігії?
5. Вкажіть основні ознаки наукового підходу до вивчення сутності релігії?
6. Розкрийте зміст рівнево-компонентної структури релігії як соціального явища.
7. В чому полягає роль особи й особистості в релігії?
8. Назвіть та охарактеризуйте визначальні функції релігії у суспільстві.

Творчі завдання:

1. Прослідкуйте шлях історичного осмислення феномена релігії. Складіть порівняльну таблицю значень поняття «релігія» в контексті домінуючих світоглядних настанов кожної історичної епохи.
2. Проаналізуйте змістовний взаємозв'язок між терміном і його сутністю щодо визначення релігії: віра, вірування, набожність, совість, пошана, страх Божий, сакральне. Підготуйте письмове повідомлення.

3. Запропонуйте власну методологічну схему структури релігії. Зобразіть її у мультимедійній презентації.

Тема 3. Генеза релігії: історіософський контекст (10 год.)

Основні поняття та категорії: традиціоналізм, теїзм, одкровення, богословський раціоналізм, містика, євгемеризм, міфологія, анімізм, аніматизм, прамонотеїзм, фетишизм, тотемізм, магія, політеїзм, синкретизм, монотеїзм, авраамічні релігії, орієнталізм, езотерика, синтетичні релігії, неоязичництво, сайєнтологія, сатанізм.

План

1. Витоки релігії: багатоманітність концептуального визначення.
2. Основні теорії походження релігії.
3. Релігійна свідомість в історичному аспекті розвитку.
4. Форми релігій: принципи, критерії та основні моделі класифікації.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте соціальні та психологічні чинники виникнення релігії.
2. У чому особливості онтологічних та гносеологічних концепцій тлумачення появи релігії?
3. Розкрийте зміст різновидів теологічної теорії походження релігії.
4. На чому ґрунтуються наукові теорії походження релігії?
5. Якими є особливості історичного розвитку релігійної свідомості людини?

6. З'ясуйте роль первісної суспільної свідомості у виникненні релігії.
7. Які напрацьовано принципи та критерії класифікації форм релігії?
8. Розкрийте основні моделі класифікації форм релігії.

Творчі завдання:

1. Прореферуйте статтю «Релігія – духовно-онтологічна основа буття антропологічної цілісності» (Академічне релігієзнавство. Підручник. За науковою редакцією професора А. Колодного. – Київ: Світ Знань, 2000. – С. 192 – 197). Складіть письмовий план її обговорення.
2. Підготуйте письмове есе на тему «Чому виникла релігія?», аргументуючи свої думки та використовуючи посилання чи прямі цитати з праць дослідників релігії.

Тема 4. Релігійні уявлення та вірування первісної епохи (8 год.)

Основні поняття та категорії: первісна людина, первісно-общинний лад, первісні вірування, матріархат, патріархат, міф, міфологічний світогляд, фетишизм, анімізм, тотем, тотемізм, табу, анімалізм, аніматизм, зоолатрія, землеробський культ, магія, шаманство.

План

1. Релігійні уявлення первісної общини.
2. Роль міфологічного світогляду у появі релігійних вірувань.
3. Первісні форми релігії, їх характеристика.
4. Первісні культу, ритуали і міфи: сучасна інтерпретація.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте безрелігійний період в історії людства. Якими є чинники появи релігійних вірувань?

2. У чому сутність міфологічного світогляду як основи релігійних вірувань первісної доби?
3. Визначте поняття тотемізму. Якими є його основні форми?
4. У чому особливості та роль магії й фетишизму як первісних форм релігії?
5. Проаналізуйте основні підходи до тлумачення змісту анімістичних вірувань.
6. Якими є особливості шаманізму і чаклунства як первісних форм релігії.
7. Охарактеризуйте землеробський культ як релігійну систему.
8. У чому полягає культуротворча роль ранніх релігій?

Творче завдання:

1. Підготуйте аналітичну доповідь на тему: «Форми трансформації первісних вірувань у сучасних релігіях».

Тема 5. Етнічні релігії в системі релігієтворчого процесу (8 год.)

Основні поняття та категорії: громадянські общини, етнос, народ, етнічні релігії, етноцентризм, язичництво.

План

1. Соціально-економічні та політичні чинники виникнення етнічних релігій.
2. Язичництво як релігійно-культурний феномен.
3. Характерні риси, періодизація та основні еволюційні форми етнічних релігій.
4. Історичне призначення етнічних релігій.

Контрольні запитання:

1. Під час яких змін суспільно-історичного розвитку виникли етнічні релігії?

2. Охарактеризуйте язичництво як систему світорозуміння давніх цивілізацій.
3. У чому особливість релігій стародавніх Єгипту та Дворіччя?
4. Розкажіть про релігії народів Малої Азії та східного Середземномор'я.
5. Якими є особливості розвитку давньогрецької та давньоримської релігій?
6. Як розвивались релігії народів давньої Європи?
7. Охарактеризуйте феномен язичництва у східних слов'ян.
8. Чим прикметні релігії давньої Америки, Австралії та Океанії?

Творчі завдання:

1. Підготуйте повідомлення на тему: «Міф, релігія і філософія у давньогрецькому світогляді: особливості співіснування».
2. Здійсніть порівняльний аналіз міфологічної складової давньогрецької і давньоримської релігій. Підготуйте письмове повідомлення.

Тема 6. Релігійні системи стародавніх Індії та Ірану (8 год.)

Основні поняття та категорії: Веди, Упанішади, Авеста, брахманізм, кастова структура суспільства, індуїзм, карма, сансара, дхарма, нірвана, йога, джайнізм, сикхізм, буддизм, парси, зороастризм, маздакізм.

План

1. Історичні передумови виникнення давньоіндійської релігії.
2. Релігійні системи Індії: особливості віровчення та культу.
3. Релігійні системи Ірану: становлення та розвиток.
4. Зороастрійський релігійний культ та мораль.

Контрольні запитання:

1. Розкрийте структуру та зміст Вед як священних книг давньоіндійських релігій.
2. Охарактеризуйте релігійний комплекс індуїзму.
3. Що являє собою реформаційний рух у індуїзмі?
4. Якими є основи віровчення та культу брахманізму?
5. У чому особливості виникнення та еволюції джайнізму як релігійної системи?
6. Визначте специфічні риси сикхізму як монотеїстичної релігії Індії.
7. Проаналізуйте особливості виникнення, основні ідеї віровчення та принципи релігійного культу зороастризму.
8. Охарактеризуйте роль релігії за часів становлення сасанидської державності.

Творчі завдання:

1. Підготуйте повідомлення на тему «Спільне та відмінне у джайнізмі та буддизмі».
2. Підготуйте повідомлення на тему «Вплив зороастрійського морального дуалізму на стародавню і сучасну філософію».

Тема 7. Давньорелігійна спадщина Китаю та Японії (8 год.)

Основні поняття та категорії: дао, даосизм, Лаоцзи, камі, конфуціанство, Конфуцій, синтоїзм, тенноїзм.

План

1. Передумови та сутність релігійно-етичної системи конфуціанства.
2. Ідейні концепції даосизму у релігійному та філософському контекстах.

3. Релігійні традиції Китаю: історія та сучасність.
4. Релігійний синкретизм у віруваннях Японії: витоки та сьогодення.

Контрольні запитання:

1. Охарактеризуйте підвалини стародавньої китайської релігії.
2. Розкрийте релігійний, етико-соціальний та філософський аспекти конфуціанства.
3. Якими є специфічні риси конфуціанства в якості офіційної державної ідеології?
4. Розкрийте характерні риси даосизму як філософії та релігії.
5. Вкажіть основні тенденції сучасних релігійних традицій Китаю.
6. Якими є давні релігійні традиції Японії?
7. Визначте особливості синтоїстського та тенноїстського вчень.
8. У чому виявляється релігійний синкретизм Японії?

Творчі завдання:

1. Складіть порівняльну таблицю спільного та відмінного між філософським та релігійним даосизмом.
2. Підготуйте есе на тему «Ідеал досконалої людини у Конфуція».
3. Підготуйте повідомлення на тему «Релігійні звичаї Японії: символічний зміст».

Тема 8. Іудаїзм: минуле і сучасність (8 год.)

Основні поняття та категорії: іудаїзм, хасидизм, Біблія, Декалог, Тора, Талмуд, рабини, синагога, Каббала, єврейський містицизм.

План

1. Становлення та історичні етапи розвитку іудаїзму.
2. Сутність іудейського віровчення та культу.
3. Іудейська Біблія: морально-етичний зміст.
4. Особливості єврейського святкового календаря.

Контрольні запитання:

1. Як відбувалось становлення іудейської монотеїстичної релігії?
2. Охарактеризуйте біблійний період розвитку іудаїзму.
3. У чому особливості іудаїзму елліністичного періоду?
4. Яким чином еволюціонував іудаїзм рабиністичної епохи?
5. Визначте особливості сучасного іудаїзму.
6. Розкрийте зміст іудейського віровчення.
7. Дайте характеристику іудейських священних книг.
8. Якими є особливості іудейського культу і свят?

Творчі завдання:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Іудейський святковий календар».
2. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Іудейські святині – місця паломництва».

Змістовий модуль 2

Тема 9. Буддизм як релігійно-філософська система (8 год.)

Основні поняття та категорії: будда, бодісатва, буддизм, махаяна, хінаяна, тхеравада, джатакі, нірвана, тантризм, сангха, індо-

буддизм, дао-буддизм, ваджраяна, бодгісаттва, тибетський буддизм, ламаїзм, далай-лама, дзен-буддизм.

План

1. Соціокультурні передумови виникнення буддизму.
2. Історична та міфічна постать Сіддхартхи Гаутами як засновника буддизму.
3. Релігійна й філософська складові віровчення буддизму та його культ.
4. Священні книги буддизму та їх морально-етичний зміст.

Контрольні запитання:

1. Розкрийте причини та соціокультурні умови виникнення буддизму.
2. Передайте зміст передань буддійської традиції про Сіддхартху Гаутаму.
3. Як відбувалось поширення буддизму?
4. Розкрийте філософську концепцію буддизму.
5. У чому полягало вчення Будди?
6. Охарактеризуйте релігійно-етичну складову віровчення буддизму.
7. Якими є особливості буддійського культу?
8. Назвіть та охарактеризуйте священні книги буддизму.

Творчі завдання:

1. Підготуйте письмове повідомлення на тему «Сучасні ідейні інтерпретації релігійно-етичної доктрини буддизму».
2. Проаналізуйте релігійно-етичний зміст буддійської джатаки на вибір.

Тема 10. Виникнення і становлення християнства (10 год.)

Основні поняття та категорії: християнство, кумраніти, мітраїзм, догмати, таїнства, хрещення, причастя, евхаристія, миропомазання, конфірмація, сповідь, шлюб, священство, маслосвяття, соборування, елеосвячення, богослужіння, православ'я, католицизм, протестантизм, еретизм, сектанство, екуменізм.

План

1. Історія виникнення та еволюція християнства.
2. Особистість Ісуса Христа: історична, міфологічна, євангельська концепції.
3. Характеристика священних книг Старого та Нового Завіту.
4. Загальні положення християнського віровчення. Таїнства та свята.

Контрольні запитання:

1. Якими є соціально-політичні та ідейні передумови виникнення християнства.
2. Особа Ісуса Христа: історичні, міфологічні, євангельські інтерпретації.
3. Які основні ідеї християнського вчення і як вони поширювались у суспільстві?
4. З'ясуйте історію походження, зміст і значення християнських свят.
5. Охарактеризуйте Святе Письмо, його структуру і зміст.
6. Як відбувалось поширення християнської релігії? Яких еволюційних змін вона зазнала?
7. Охарактеризуйте ересі й розколи в християнстві перших віків.

8. Розкрийте основні положення християнського віровчення.
9. Історія походження, зміст і значення християнських таїнств і свят.

Творчі завдання:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Християнський святковий календар».
2. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Християнські реліквії Європи».
3. Здійсніть порівняльний аналіз «Культові особливості християнських конфесій». Результат дослідження розмістіть у таблиці.
4. Підготуйте повідомлення на тему: «Гріх у християнській етиці православ'я, католицизму, протестантизму: смислові інтерпретації».

Тема 11. Православ'я: основи віровчення і культу (8 год.)

Основні поняття та категорії: християнство, православ'я, Святе Письмо, Святий Переказ, символ віри, догмати, церква, культ святих, церковні свята, вшанування ікон, літургія, заповіді, блаженства, таїнства, диптих, парафія, благочиння, єпархія, патріархат, митрополія, священний синод, автокефалія, монастир, храм, каплиця.

План

1. Специфіка та структура Вселенського православ'я.
2. Особливості православного віровчення та культу.
3. Українське православ'я: особливості та віхи історії.
4. Православ'я в контексті світових суспільних процесів.

Контрольні запитання:

1. Що Вам відомо з історії виникнення православ'я?
2. Якою є структура Вселенського православ'я?
3. Розкрийте особливості православного віровчення і культу.
4. Які догмати становлять основу християнської доктрини?
5. Що таке таїнство у православній церкві?
6. Якою є богослужбова практика у православ'ї?
7. Розкрийте основні моменти семантики православного храму.
8. У чому особливості православного чернецтва?
9. Охарактеризуйте феномен православного сектанства (духобори, молокани, скопці, христовство, толстовці тощо).
10. З'ясуйте витoki та визначте історичні віхи українського православ'я.

Творчі завдання:

1. Підготуйте повідомлення на вибір: «Православна антропология», «Православна есхатология», «Православна сотеріология».
2. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Українське православ'я у XX-XXI століттях: особливості розвитку».

Тема 12. Католицизм: основи віровчення і культу (8 год.)

Основні поняття та категорії: християнство, філіюкве, чистилище, непогрішимість Папи Римського, папство, понтифік, кардинал, ксьондз, костел, літургія, таїнства, сакраменталії, індульгенції, розарій, ордени ченців, ересь, інквізиція, трибунал, пекло, рай, чистилище, аджорнаменто.

План

1. Історія становлення та розвитку католицизму.

2. Особливості католицького віровчення та культу.
3. Католицькі чернечі ордени: ідеологія та структура.
4. Особливості розвитку католицизму в Україні.

Контрольні запитання:

1. Реконструйте основні історичні події, пов'язані зі становленням та розвитком католицизму в світі.
2. Розкрийте причини і сутність модернізації церковного життя в католицизмі.
3. У чому особливості католицького віровчення і культу?
4. Розкрийте ідейний зміст маріології як напряму католицької теології.
5. Якою є організаційна структура Римо-католицької церкви?
6. Що таке інститут папства?
7. Охарактеризуйте історію розвитку та ідеологію католицьких чернечих орденів.
8. У чому особливості розвитку католицизму в Україні?

Творчі завдання:

1. Проаналізуйте поняття «благодать» у православ'ї та католицизмі. У чому спільність та відмінність між тлумаченнями?
2. Підготуйте повідомлення на тему: «Модернізація ідеології католицизму в епоху глобалізації».

Тема 13. Протестантизм: особливості віровчення та культу (8 год.)

Основні поняття та категорії: конфесія, деномінація, лютеранство, цвінгліанство, кальвінізм, англіканство, квакерство,

унітаризм, соцініанство, анабаптизм, менонітство, баптизм, адвентизм, єговізм, п'ятидесятники, глосолалія, мормони, християнська наука, армія спасіння, неопротестантизм.

План

1. Ідейні витоки Реформації та ранній протестантизм.
2. Особливості віровчення та культу пізнього протестантизму.
3. Сучасні неопротестантські течії.
4. Особливості поширення ідеології протестантизму в Україні та його сучасна динаміка розвитку.

Контрольні запитання:

1. Визначте історичні віхи релігійної реформації в Європі.
2. У чому особливості віровчення та культу лютеранства, цвінгліанства, кальвінізму, англіканства?
3. Охарактеризуйте особливості церковного устрою у квакерстві, унітаризмі, соцініанстві, анабаптизмі, менонітстві.
4. Розкрийте зміст поняття ортодоксальність у протестантизмі.
5. У чому особливості віровчення та культу баптизму та адвентизму як напрямків пізнього протестантизму?
6. Визначте специфічні риси віровчення єговізму та п'ятидесятництва.
7. З'ясуйте характерні риси розвитку й поширення напрямів неопротестантизму в світі.
8. Охарактеризуйте історію розвитку протестантизму в Україні.

Творчі завдання:

1. Створіть мультимедійну презентацію на тему «Протестантський святковий календар».
2. Підготуйте повідомлення на тему «Спільні догматичні та віросповідні засади протестантських конфесій».

Тема 14. Іслам – наймолодша світова релігія (8 год.)

Основні поняття та категорії: іслам, Аллах, Коран, сунна, умма, фікх, таухид, адль, нубуваат, імамат, киямат, шаріат, джихат, газават, суннат, кадар, сунізм, калам, суфізм, чиштія, сенусія, саадія, сухардія, мавлані, мюридизм, накшбандія, ваххабізм, мутазиліти, шиїзм, імаміти, зейдити, ісмаїліти, кармати, асасини, друзи, хаттабіти, аліди, кадарити, мутазиліти, рафадити, брати чистоти, бекташи, хуруфіти, бабіди, бахаїзм, махдизм, ісламський фундаменталізм, ісламський екстремізм, ісламський тероризм.

План

1. Соціально-історичні передумови виникнення та поширення ісламу.
2. Особливості віровчення та культу ісламу. Моральний кодекс Корану.
3. Основні течії ісламу: порівняльна характеристика.
4. Феномен політичного ісламу: історія та сучасність.

Контрольні запитання:

1. Чим характерні соціально-історичні та ідейно-теоретичні передумови виникнення ісламу?
2. Проаналізуйте риси історичності та міфічності постаті Мухаммеда.
3. Якими є особливості становлення та поширення ісламу як релігії?

4. Знайдіть історичні відомості про поширення ісламу в Україні.
5. Що являє собою Коран як священна книга мусульман?
6. У чому особливість віровчення, культу та організації ісламу?
7. Охарактеризуйте мусульманські релігійно-політичні рухи та течії.
8. Розкрийте феномен політичного ісламу.

Творчі завдання:

1. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Мусульманський святковий календар».
2. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Ісламські святині – місця паломництва».
3. Підготуйте повідомлення на вибір: «Ісламська есхатологія», «Розвиток ісламу в контексті сучасного глобалізованого світу: перспективи та безпеки».

Тема 15. Неорелігії: загальне та специфічне (8 год.)

Основні поняття та категорії: неорелігія, неорухи, релігії Нового віку, нетрадиційні культу, неохристиянство, неоязичництво, необуддизм, неоіндуїзм, неоорієнталізм, сайєнтологія, адепти, медитація, секуляризація, теософія, сектанство.

План

1. Причини виникнення та особливості розвитку новітніх релігій.
2. Історичні типи новітніх релігій та рухів.
3. Неорелігійність в сучасному світі.
4. Неорелігійний процес в Україні.

Контрольні запитання:

1. Назвіть причини виникнення новітніх релігій.
2. Якими є ідейні передумови формування нетрадиційних релігійних культів? З'ясуйте їх філософське обґрунтування.
3. Перелічіть характерні риси неорелігій та їх класифікаційні характеристики.
4. У чому специфіка історичного розвитку та розповсюдження релігій неохристиянського спрямування?
5. Охарактеризуйте релігії орієнтального напрямку.
6. У чому особливості віровчення й культу синтетичних релігій.
7. Розкрийте специфічні риси езотеричних об'єднань і течій.
8. Визначте особливості неорелігійного процесу в Україні.

Творчі завдання:

1. Проаналізуйте філософське підґрунтя еколого-етичного напрямку неорелігійності. Підготуйте повідомлення у будь-якій креативній формі.
2. Підготуйте есе на тему «Неорелігії в контексті духовних і соціальних викликів сьогодення».

Тема 16. Основні тенденції еволюції релігій світу (8 год.)

Основні поняття та категорії: глобалізація, вільнодумство, секуляризація, натуралістична міфотворчість, атеїзм, гуманізм, громадянська релігія.

План

1. Сучасна георелігійна ситуація у світі.
2. Релігійний склад населення планети та міжконфесійні відносини.

3. Стан та динаміка релігійності в Україні.
4. Трансформації сучасної духовності та релігійстворчості: основні тенденції.

Контрольні запитання:

1. Якою є сучасна георелігійна ситуація у світі?
2. Дайте характеристику релігії як чиннику геополітичних процесів.
3. Яку роль відіграють релігії у процесах глобалізації та диференціації?
4. З'ясуйте суть секуляризації і секулярних процесів.
5. Визначте характер сучасних міжконфесійних відносин у світі.
6. Вкажіть визначальні риси етноконфесійної ситуації в Україні.
7. Охарактеризуйте феномен вільнодумства в традиції і сучасності.
8. Яким змістом наповнений атеїзм у сучасному світі?
9. Дайте характеристику феномену громадянської релігії.
10. У чому особливості натуралістичного міфотворення сучасності?

Творчі завдання:

1. Підготуйте повідомлення на тему: «Теорія секуляризації: сучасні смислові сегменти».
2. Визначте стан та динаміку релігійності в Україні згідно з соціологічними дослідженнями. Презентуйте отримані дані в мультимедійній презентації.

3. Підготуйте есе на тему «Гуманістичні потенції атеїстичного світогляду».
4. Підготуйте есе/повідомлення на тему: «Перспективи релігієтворчого процесу».
5. Підготуйте мультимедійну презентацію на тему «Релігійний склад населення планети».

Методичне забезпечення

1. 06-07-102S Силабус навчальної дисципліни *Історія релігії* для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою Креативна та цифрова культура, 034 Культурологія. Рівне. НУВГП. 2023. 12 стор.
2. 06-07-150 Шадюк, Т. А. and Залужна, А. Є. (2018) Методичні вказівки та плани семінарських занять з навчальної дисципліни «Історія релігії» для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю 031 «Релігієзнавство» денної форми навчання. [Методичне забезпечення]

Література

Основна:

1. Васильєва І. В. Стародавні релігії світу та їх віроповчальні тексти. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 826 с.
2. Докаш В. Релігієзнавство : навчальний посібник / за ред. В. Докаша, Г. Коцур та ін. Чернівці : Рута, 2023. 288 с.
3. Історія релігій світу / Лубська М. В., Білозір Д. В., Лубський В. І., Кудин О. О., Лубська Т. І. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 852 с.
4. Лубський В. Релігієзнавство. Київ : Центр учбової літератури, 2023. 448 с.
5. Плахтій М. П., Сулятицька Т. В. Релігієзнавство: навчальний посібник [Ел. ресурс]. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2023. 168 с.

Допоміжна:

1. Бриль М. М., Гайдукевич К. А., Гончарова О. М. Трансформаційні процеси соціальної культури в Україні.

- Київ : Ліра-К, 2022. 556 с.
2. Протеро, Стівен. Вісім релігій, що панують у світі: чому їхні відмінності мають значення. Book Chef, 2022. 464 с.
 3. Коневич, Ольга. Культурологія. Тернопіль : Bohdan Books, 2022. 88 с.
 4. Кордон М. В. Українська та зарубіжна культура. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 584 с.
 5. Ткач М. М. Українська звичаєва культура. Київ : Ліра-К, 2021. 592с.

Інформаційні джерела

1. Міністерство культури та інформаційної політики України.
<https://mkip.gov.ua/>
2. Український центр культурних досліджень. <https://uccs.org.ua/>
3. Рівненський Обласний Краєзнавчий Музей.
<https://www.facebook.com/rivnemuseum>
4. Гончаренко Центр Рівне. education and culture.
<https://www.facebook.com/GoncharenkoCentreRivne/>
5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського.
<http://www.nbuv.gov.ua/>
6. Рівненська обласна універсальна наукова бібліотека.
<http://libr.rv.ua/>
7. <https://risu.ua/>
8. <https://www.religion.in.ua/>
9. <https://religionpravda.com.ua/>
10. <http://www.biblicaldiscovery.info>
11. <http://www.knigatut.com.ua/>
12. <http://www.sinay.kiev.ua/>
13. <http://asd.in>.
14. <http://stryi.ugcc.org.ua/>